

Informatiebijeenkomst kansrijke alternatieven en concept voorkeursalternatief voor de bocht Giessen-Oudekerk

Datum: woensdag 13 oktober 2021
Locatie: De Til, Giessenburg
Aanwezig waterschap: Richard van Doorn (omgevingsmanager), Roos Ottink (omgevingsadviseur), Sander Moerland (technisch manager), Anita van Elteren (communicatieadviseur) en Hanita Bruins (secretariële ondersteuning).
Verslag: Anita van Elteren

Inleiding

Richard van Doorn heet iedereen van harte welkom en informeert de deelnemers over het doel van deze bijeenkomst. Hij geeft een presentatie over de aanleiding van dit project, de kansrijke alternatieven, welk alternatief de voorkeur heeft en wat de vervolgstappen zijn (zie de presentatie op de website). Het project 'de bocht Giessen-Oudekerk' is een gevolg van de maatregel om een nieuw boezemgemaal te realiseren in Hardinxveld. Hierdoor moet de Giessen een groter gebied afwateren. Het benedenstroomse deel van de Giessen (Giessenburg -> nieuw boezemkanaal) heeft in de toekomstige situatie op een aantal plaatsen een te groot verhang. Dit kan leiden tot hogere waterstanden en problemen in afvoer richting het nieuwe gemaal. Ter hoogte van de bocht bij Giessen-Oudekerk is het te krap waardoor lokaal hoge stroomsnelheden kunnen ontstaan en bovenstrooms te hoge waterstanden. Om dit probleem op te lossen heeft het waterschap een aantal alternatieven onderzocht en berekeningen uitgevoerd.

De drie kansrijke alternatieven zijn:

- Alternatief 1: damwanden in bocht 2
- Alternatief 2: onderwaterdamwanden in bocht 2
- Alternatief 3: doorsteek tussen bocht 1 en 3, i.c.m. baggeren van bocht 2.

Voor alle alternatieven geldt dat het noodzakelijk is om de Giessen tussen Giessenburg en de aansluiting op het nieuw te graven boezemkanaal naar gemaal Hardinxveld (+/- 3 km), lokaal op diepte te brengen door te baggeren. Hiermee maken we een goede doorstroming mogelijk.

Gezien de geringere milieu- en omgevingseffecten, groter draagvlak (reacties tijdens informatiebijeenkomsten en keukentafelgesprekken) en laagste investeringskosten, wordt aan het bestuur geadviseerd een Ontwerp-Voorkeursbesluit te nemen om te kiezen voor alternatief 2: 'onderwaterdamwanden' en de Giessen te baggeren binnen het voorgestelde traject.

Na het plenaire gedeelte was er gelegenheid voor het stellen van vragen en/of opmerkingen.

VRAGEN VAN DE DEELNEMERS

In verband met zwemmers die in het water duiken; hoe ver komt de damwand onder water te liggen bij alternatief 2?

Antwoord: dit is een terechte vraag over veiligheid. We zullen dit aspect verder moeten detailleren en uitwerken. Hierbij is het van belang dat we de hoogteligging van de bodem ook beter in beeld

brengen. De damwand wordt naar schatting op -2,3 m en -2,6 m (resp. binnen- en buitenbocht) onder NAP geplaatst, het waterpeil zit onder normale omstandigheden op -0,75 m NAP. Aan de bovenkant gaan we de damwand mogelijk onder water afbranden. Er vooralsnog van uitgaande dat de damwand in staal wordt uitgevoerd. Om te voorkomen dat iemand zich hieraan kan bezeren zullen we nagaan welke afwerking nodig is.

Voor de doorvaart van de boten in de Giessen is een vaardiepte van 1,60m nodig.

Reactie: we nemen dit als aandachtspunt mee. Naar de kanten toe wordt deze diepte in de huidige situatie ook niet gehaald. De onderwaterdamwand wordt ongeveer gelijk met de huidige bodem geplaatst, daartussen wordt verdiept. Tussen de damwanden is dus meer vaardiepte dan in de huidige situatie en tussen damwand en oever verandert de diepte niet.

Tot waar loopt de damwand door? De smalle watergang ten oosten van kasteel Giessenburg is particulier terrein. Wordt dat door de damwand afgesloten en zo niet, hoe sluit de damwand en de verdieping aan op die watergang?

Antwoord: voor alternatief 2 gaan we nog verder uitwerken tot waar de damwanden en verdieping precies lopen. We nemen de aansluiting op de watergang mee in de verdere uitwerking. Er worden geen watergangen afgesloten.

De damwanden staan parallel aan elkaar, bij instroom en uitstroom waaieren ze mogelijk iets uit, waarmee de ruimte tussen de damwanden iets groter wordt. Door de hoofdstroom tussen de damwanden door te geleiden, verwachten we dat de hoogste stroomsnelheden in het midden van de Giessen (tussen de damwanden) plaats zullen vinden. Daarmee ontzien we de huidige beschoeiing ook zoveel mogelijk. Er zal nog wel een gering verschil zitten in de stroomsnelheden in binnen- en buitenbocht.

Wat gebeurt er als er schade ontstaat bij de uitvoering? Kunnen bewoners dat verhalen bij het waterschap?

Antwoord: we zijn voornemens om vooraf bijvoorbeeld meetboutjes in de gevels van de woningen te plaatsen en om de bouwkundige toestand van de woningen vast te leggen. Uiteraard kan dit alleen met uw medewerking. We leggen dan op die manier een nul-situatie vast voordat we daadwerkelijk gaan uitvoeren. Daarmee kunnen we bepalen en/of monitoren of er beweging heeft plaatsgevonden in de periode van de uitvoering van werkzaamheden, die mogelijk samen zouden kunnen hangen met de trillingen die tijdens de uitvoering zullen worden gemaakt. Wij huren hiervoor een gespecialiseerd bedrijf in. Eventuele schade is dan eenvoudiger aan te tonen en te relateren aan de uitgevoerde werkzaamheden. Voor bewoner en waterschap is er dan bewijs. Schade waarvan duidelijk is dat het door de werkzaamheden is veroorzaakt, wordt vergoed. Wat evengoed belangrijk is, is dat we te allen tijde proberen schade te voorkomen. Voor het gekozen alternatief gaan we in de planuitwerkingsfase in meer detail bekijken wat de staat van de woningen is, hoeveel trillingen er verwacht worden bij de inbrengmethode van de damwanden en wat de woningen aan trillingen kunnen verdragen. Het is belangrijk om dit soort zaken vooraf goed af te stemmen.

Bij alternatief 1 staat de damwand 1 meter vanaf de bestaande wal. Stroomt daartussen dan gewoon water?

Antwoord: nee, daar is een drainagekoffer voorzien, opgevuld met zand. We hebben begroot dat we de bovenkant afwerken als vlonder waar je overheen kan lopen. Een aantal bewoners hebben daar steigers zitten.

Kan bij alternatief 2 de huidige (oude) beschoeiingen blijven staan?

Antwoord: ja, dat kan.

Wat is het effect van de toename in afvoer en stroomsnelheid op onze beschoeiingen? Wij maken ons hier zorgen over in de nieuwe situatie.

Antwoord: de stroomsnelheid zal als het gemaal aanstaat enigszins toenemen in de nieuwe situatie, maar het blijft wel binnen de normen. De afvoer van het gemaal zal lang niet altijd op maximaal draaien. We verwachten met dit nieuwe gemaal geen grote stroomsnelheden en peilfluctuaties. In de nieuwe situatie zitten we wel aan de beneden stroomse zijde, waardoor peilfluctuaties van het boezempeil naar beneden gaan i.p.v. in de huidige situatie omhoog. De aanliggende eigenaar is normaal gesproken verantwoordelijk voor een deugdelijke oeverbeschoeiing, in de huidige én de nieuwe situatie. Voor nu zijn we ervan uitgegaan dat de huidige beschoeiing dit aan kan en dus kan blijven staan. Het is goed dat u dit als zorgpunt meegeeft, in de vervolgfase komen we hierop terug. We zullen bij de verdere uitwerking kijken naar de huidige staat van de beschoeiingen. Het is voor nu lastig om op voorhand uitspraken te doen of de beschoeiing voldoet aan de nieuwe situatie. Wij gaan nadenken hoe we hier mee om willen gaan. Ook zal er in de nieuwe situatie goed gemonitord moeten worden.

Is de overweging aan de orde geweest om bij variant 2 de bestaande beschoeiing preventief te vervangen?

Antwoord: nee, voor nu zijn we ervan uitgegaan dat de huidige beschoeiing kan blijven staan. Zoals aangegeven nemen we de invloed van de hogere stroomsnelheden etc. op de beschoeiing mee in de vervolgfase. We moeten verder uitwerken wat hiervoor de beste maatregel/aanpak is. Damwanden plaatsen op de plek van de huidige beschoeiing is opgenomen als maatregel in alternatief 1. Dat alternatief heeft niet de voorkeur, omdat dit alternatief een heleboel uitvoeringsrisico's en negatieve effecten hebben (er staan veel bomen, huizen en opstallen direct aan de Giessen).

U zegt dat de damwand op 1 meter afstand zwaarder moet zijn dan de damwand op 3 meter afstand. Maar dat betekent dus in alle gevallen dat de bestaande beschoeiingen worden weggeblazen.

Antwoord: in alternatief 1 neemt de damwand de functie over van de bestaande beschoeiing. De damwand wordt t.o.v. alternatief 2 zwaarder uitgevoerd omdat deze langer is, meer grond moet keren en drukkend moet worden aangebracht. Hierdoor moet de damwand dikker zijn: een zwaarder damwandprofiel. In alternatief 2 blijft de huidige beschoeiing bestaan. We zullen dat nog goed gaan onderzoeken. De damwanden zijn bij dit alternatief korter en daardoor ook dunner ten opzichte van alternatief 1. Hiervoor kunnen we dan ook een lichter damwandprofiel gebruiken.

Wordt het baggeren van de Giessen over de volle breedte gedaan en wat wordt de baggerdiepte?

Antwoord: naar verwachting zal dat enkele decimeters bagger zijn. We nemen geen vaste grond weg. Het baggeren strekt zich overigens niet uit tot de uiterste oevergrens, we gaan alleen in het midden baggeren. Langs de oevers zou je anders de oeverstabiliteit in gevaar brengen en dit is juist niet de bedoeling. Bij het uitwerken van de alternatieven hebben we een beperkte hoeveelheid dwarsprofielen gemeten, dat is niet representatief voor elke locatie. In de volgende fase gaan we meer meten (onderzoek doen) om beter te bekijken wat er precies moet gebeuren.

Bij alternatief 1 en 2 gaan we pas verdiepen (wegnemen van bagger en vaste grond tussen de damwand) na het plaatsen van de damwand.

Kan alternatief 1 nog een keer goed bekeken kunnen worden? Die geeft eigenlijk minder problemen.

Antwoord: alle kansrijke alternatieven zijn evenredig afgewogen op negatieve en positieve effecten. Kansrijk alternatief 1 is daarbij afgefallen, o.b.v. een (zeer) negatief effect op o.a. risico's bij de uitvoering (omdat zwaardere en langere damwanden dichterbij de oever toegepast moeten worden), permanente verandering in aanzicht op damwanden, meer overlast tijdens de uitvoering. Ten aanzien van duurzaamheid scoort alternatief 2 beter omdat er minder staal en grondverzet nodig is, enz. Daarnaast zijn de kosten een stuk hoger dan bij alternatief 2.

Wat betekent die 1200 m³ per minuut voor het waterpeil van de Giessen?

Antwoord: het boezempeil blijft gelijk. Maar de stromingsrichting van het water verandert dus ook de waterstanden in de praktijk. In de huidige situatie stijgt de waterstand in deze omgeving meestal vanwege de afstand tot het gemaal in Kinderdijk. In de nieuwe situatie zal de waterstand vooral iets gaan dalen omdat het nieuwe gemaal veel dichterbij staat. Met de nieuwe pompen van tegenwoordig kun je beter sturen in de hoeveelheden water dus daarmee kunnen we peilfluctuaties en stroomsnelheidswisselingen beter beperken. Afhankelijk van de situatie kan het peil kortstondig (ca. 24 uur) circa een decimeter dalen en bij extreme omstandigheden, enkele keren per jaar, iets meer. In de nieuwe situatie zal in het begin het gemaal en de waterpeilen ingeregeld moeten worden. Hoe snel en gemakkelijk dit gaat is nu nog onduidelijk.

Hoe vaak is alternatief 2, met onderwaterdamwanden, uitgevoerd in Nederland?**En zo ja, en hoe bevalt dat?**

Antwoord: het plaatsen van damwanden gebeurt erg veel. Maar deze situatie is nog niet bekend. Met name de afdekking van de bovenzijde van de damwand onder water moeten we nog goed uitzoeken. Ook de huidige waterbodemhoogtes moeten nog gedetailleerder worden ingemeten.

De onderdoorgang van de brug bij Giessenburg is erg smal. Is dat dan niet, net zoals de bocht Giessen-Oudekerk, ook een flessenhals/knelpunt in de afvoer van de Giessen?

Nagekomen reactie van hydroloog: ja, deze brug is inderdaad een knelpunt in de afvoer. Echter geldt hierbij dat er slechts een debiet van 900 m³/min doorheen moet, in plaats van het debiet van 1200 m³/min bij de bocht Giessen-Oudekerk. Dit knelpunt zorgt voor extra opstuwing, maar een acceptabele stroomsnelheid. Ten opzichte van de bocht Giessen-Oudekerk ligt het knelpunt verder van het gemaal Hardinxveld en is de invloed ervan op de werking van het gemaal en het watersysteem kleiner. Daarmee accepteert het waterschap het effect van dit knelpunt. De versmalling bij de brug is dus minder erg dan het knelpunt bocht Giessen-Oudekerk en hoeft op korte termijn niet te worden opgelost. Als er te zijner tijd aanleiding voor is en er zich kansen voordoen zal hier aandacht aan worden gegeven.

Is het niet mogelijk om de vernauwing in de bocht bij Giessen-Oudekerk op te lossen door de Giessen breder te maken, door de grotere tuinen in de buitenbocht iets kleiner te maken?

Er zijn 14 verschillende alternatieven overwogen. We hebben de voorliggende drie kansrijke alternatieven overgehouden. Een alternatief waarbij tuinen van bewoners langs de Giessen zouden worden verkleind om de Giessen te verruimen werd als niet haalbaar alternatief geacht. Dit is in eerder informatiemomenten aangegeven, met name omdat er minder ingrijpende alternatieven voorhanden zijn. In de vervolgfase worden de waterbodemprofielen gedetailleerder ingemeten en krijgen we beter beeld waar de damwand exact komt te staan.